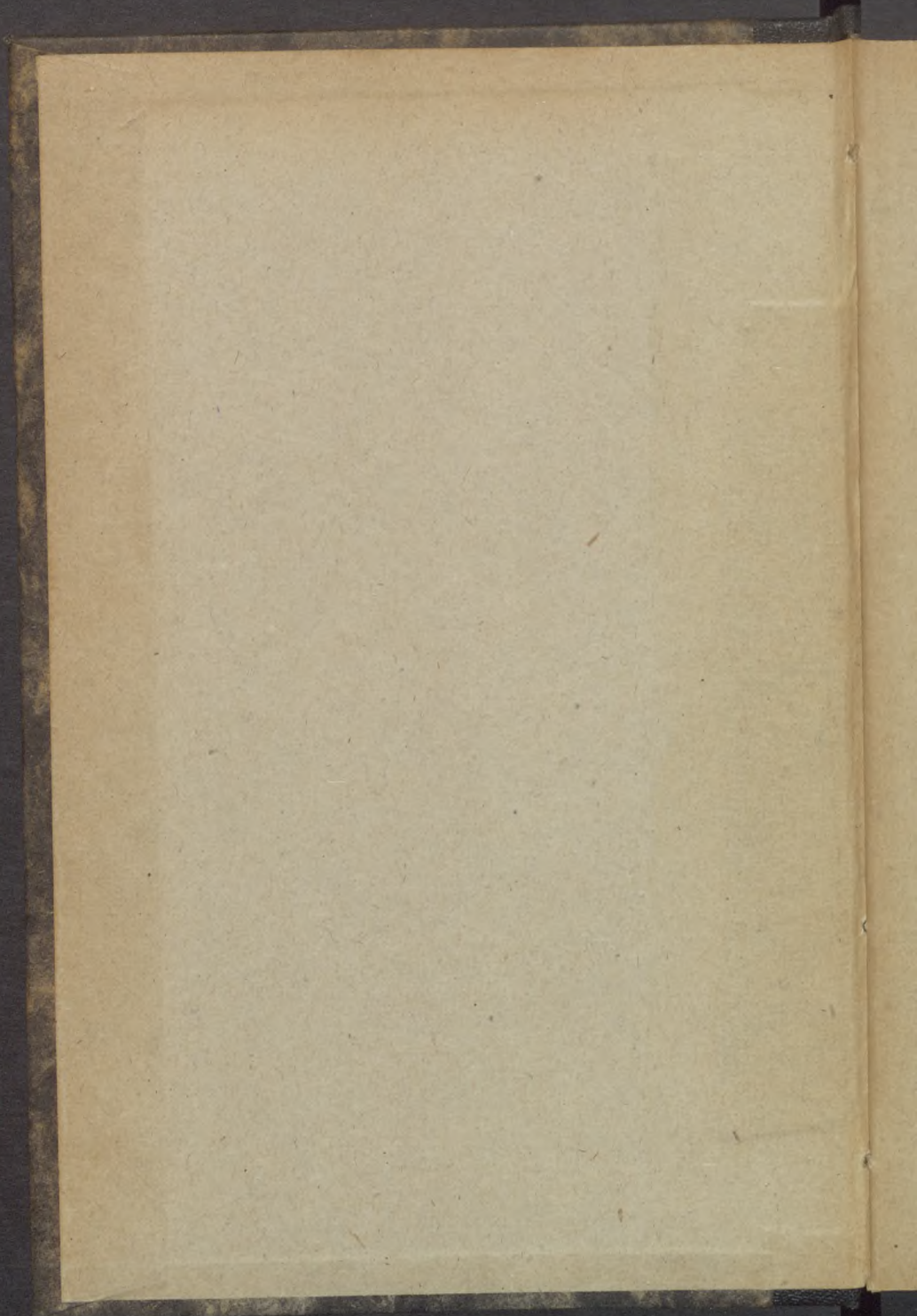
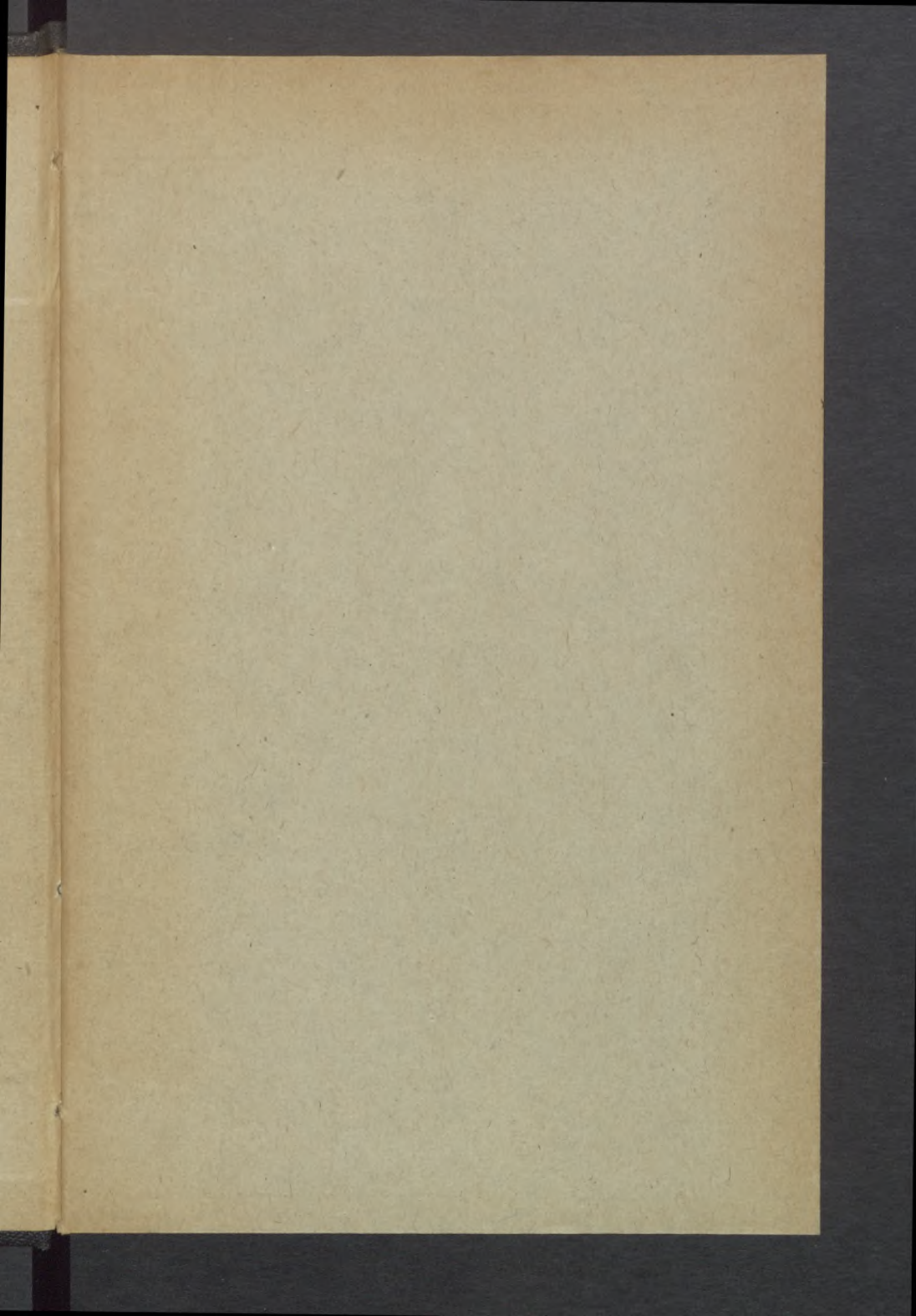

12626

89

12626

12.626
JUR. II.
391 m.
ELCI JOGÁSZÉLET KÖNYVTÁRA
89. SZÁM

A FELLEBBVITEL UJABB SZABÁLYOZÁSA A POLGÁRI PERBEN

IRTA:
BACSÓ JENŐ dr.
egyetemi ny. r. tanár

1933
Hj. LUDVIG ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJA MISKOLC
TELEFON: 8-82

A Miskolci Jogászelet Könyvtárában megjelent:

- 1—20-ig terjedő számú kiadványok felsorolását lásd a régebben megjelent kiadvány számok borítólappjain.
21. A képviselőjelölés. Irta: Zsedényi Béla dr., Miskolc, 1927. 24. l.
22. Becsület-védelmi irányok a büntetőjogban. Irta: Putnoki Béla dr., Miskolc, 1927. 80. l.
23. A csehszlovák állampolgárság és községi illetőség magyar vonatkozásaikban. Irta: Szontagh Vilmos dr., 1927. 56. l.
24. A tömeglélektan aktuális kriminalaetiológiai tanulságai. Irta: Kéthely Sándor dr., Miskolc, 1927. 80. l.
25. A protestáns egyházak iskolafentartási autonómjogát ért sérelem. Irta: Szontagh Vilmos dr., Miskolc, 1927. 18. l.
26. A miskolci jogakadémia létkérdése. Miskolc, 1927. 44. l.
27. Az egyházak szerepe a főiskolai oktatásban. Irta: Hacker Ervin dr., Miskolc, 1927. 6. l.
28. Kriminálitás és bevándorlás. Irta: Hacker Ervin dr., Miskolc, 1927. 8. l.
29. Visszaemlékezés a Kossuth Lajos sárospataki diákságának százados évfordulóján. Irta: Finkey Ferenc dr., Miskolc, 1928. 20. l.
30. A vacuum iuris. Irta: Zsedényi Béla dr., Miskolc, 1928. 35. l.
31. Heller Farkas gazdaságtudományi rendszere. Irta: Surányi-Unger Tivadar dr., Miskolc, 1928. 15. l.
32. Az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló törvényről (1921:III. t.-c.). Irta: Perjéssy Mihály dr., Miskolc, 1928. 193. l.
33. Beszámoló a miskolci joghallgatók büntetőjogi tanulmányutjáról. Irta: Schwartz Béla, Miskolc, 1928. 13. l.
34. A kor kriminalaetiológiai jelentősége a bevándorlás szempontjából. Irta: Hacker Ervin dr., Miskolc, 10. l.
35. A római kúria. Irta: Majoros István Zoltán dr., Miskolc, 32. l.
36. A nemzetiségi jogvédelem statisztikai jelentősége a kisebbségi jogvédelem számára. Irta: vitéz Nagy Iván dr., Miskolc, 1928. 26. l.
37. Jegyzőképzés és a jogakadémiák. Irta: vitéz Nagy Iván dr. Miskolc, 1928. 9. l.
38. Nemzetgazdaságtan és világ gazdaságtan. Irta: Surányi-Unger Tivadar, Miskolc, 1928. 13. l.
39. Kriminológiai adalékok. Irta: Hacker Ervin dr., Miskolc, 1928. 15. l.
40. A teljesítés foglalmának kialakulása a római jogban. Irta: Sztéhló Zoltán dr., Miskolc, 1928. 17. l.
41. A merxplasi dépôt de mendicité. Irta: Hacker Ervin dr., Miskolc, 1928. 15. l.
42. „Börtönügyi jog” a gyakorlatban. I. rta: Hacker Ervin dr. Miskolc, 1928. 17. l.
43. Kamatproblémák. Irta: Varannai István dr., Miskolc, 1928. 18. l.
44. A büntetőjogtudomány jövő feladatai. Irta: Hacker Ervin dr., Miskolc, 1928. 8. l.
45. A városi polgárok vérdíja Werbőczynél és a budai jog. Irta: Váczy Péter dr., Miskolc, 1929. 10. l.

A FELLEBBVITEL UJABB SZABÁLYOZÁSA A POLGÁRI PERBEN

IRTA:
BACSÓ JENŐ dr.
egyetemi ny. r. tanár

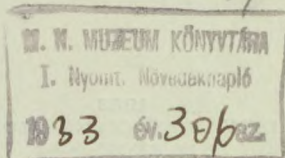
1933
Ifj. LUDVIG ISTVÁN KÖNYVNYOMDÁJA MISKOLC
TELEFON: 8-82

~~Misk. iv.~~
~~6/1~~

Külön lenyomat
a Miskolci Jogászelet 1933. évi áprilisi számából.

12.626/49

Ujabb perjogi törvényhozásunk az utóbbi időkben elérte, sőt az 1911:I. t. c. meghozatalával egyben-másban meg is haladta a nyugati államok ily irányú törvényalkotásait, a modern perjogi elveknek megfelelően szabályozván a polgári peres eljárást.

De bármilyen gondosan és kimerítően alkossa is meg a törvényhozó a perjogi szabályokat, úgy magának a pernek megalapításánál és lebonyolításánál, mint különösen a jogvédelem megadásánál, merülhetnek fel hibák, tévedések, mulasztások, jogellenes cselekvények stb., amik természetesen a jogszolgáltatás jóságának, tökéletességének s megbízhatóságának rovására mennek.

Hogy tehát a jogszolgáltatás minél megbízhatóbb és tökéletesebb legyen, a törvényhozások különböző időkben, különböző módon az ú. n. perorvoslati intézményt létesítették, mellyel arra törekedtek, hogy a perek minél alaposabb elbírálásban részesüljenek ugyan, de másfelől a perek befejezése ne késleltessék s minél kevesebb költséggel járjon.

Ez a cél persze nem egykönnyen érhető el s egy helyes perorvoslati rendszer felállítása igen nehéz, amit legjobban mutat a magyar perorvoslati rendszernek az újabb időkben való gyakori változása.¹⁾

I. Jóllehet az 1911:I. t. c. (Pp.) úgy a maga egészében, mint perorvoslati rendelkezéseiben kiváló alkotás, mégis a változott körülmények folytán — ha nem is éppen a cél elérésének biztosabbá tétele vé-

¹⁾ V. ö. **Magyary**: Magyar polgári perjog. Budapest. II. kiad. 530. II. **Obetkó**: A perorvoslatok a magyar polgári peres eljárásban. Budapest. 1906. 1. §.

gett — szükségessé vált annak módosítása, kiegészítése s legújabb perjogi törvényalkotásunk, mely a törvénykezés egyszerűsítéséről szóló 1930:XXXIV. t. c. (T. E.)-ben foglaltatik, éppen a perorvoslati rendelkezéseket módosította leginkább és pedig részben azoknak az alapelveknek megváltoztatásával, melyeken a két legfőbb perorvoslat, a fellebbezés és a felülvizsgálat felépült.

II. A perorvoslatok fogalmát illetően felfogásom egészen más, mint a Pp. rendszerének s az annak háttérében álló elméleti felfogásnak megfelelő perorvoslatfogalom. Szerintem u. is perorvoslat az a perbeli cselekmény, mellyel a fél (esetleg harmadik személy) a konkrét létesült perbeli állapot megváltoztatását, már annak létesülésekor fennálló okok alapján kéri. Ennek folytán nemcsak ú. n. átszarmaztató (devolutív) hatályú, vagy mint másképp is mondják fellebbviteli perorvoslatot, hanem át nem származtató hatályú perorvoslatot is különböztetek meg, mely utóbbiak — tekintettel fogalmi meghatározásomra — igen nagy számmal vannak.²⁾

A Pp. rendszere szerint azonban a perorvoslatok közé csak a devolutív perorvoslatok tartoznának, amennyiben a negyedik címben *Fellebbvitel* elnevezés alatt a fellebbezésre, felülvizsgálatra, felfolyamodásra és az előterjesztésre vonatkozó szabályokat foglalja egybe.

²⁾ L. erre részletesen **Szerző**: A polgári perrendtartás tan-könyve. Budapest. 1917. 55. §. Ujabban ide sorozom — fenti meghatározásom folytán — az ú. n. pergátló kifogást is, melyet **Canstein** (Lehrbuch der Geschichte und Theorie des Oesterreichischen Civilprocessrechtes, I. k. Berlin. 1880. 12. l.) szintén perorvoslatnak vesz. Egyébként más fogalommeghatározásra l. **Plósz**: Beiträge zur Theorie des Klagrechtes. Leipzig. 1880. 105. s k. l. **Magyary**: A magyar polgári peres eljárás alaptamai. Budapest. 1898. 310. s k. l. Ezekre vonatkozó kritikai megjegyzéseimet l. **Szerző**: A felülvizsgálati eljárás. Budapest. 1915. 8. s k. l.

Az alábbiakban a fellebbezési és felülvizsgálati eljárás legújabb szabályozását fogom ismertetni.

III. A Pp. a fellebbviteli bíróságok túlterhelését egyebek közt azzal igyekszik megakadályozni, hogy a fellebbvitel lehetőségét bizonyos perekben a pertárgy értékétől tette függővé s bizonyos értéken alul a fellebbezést, illetőleg a felülvizsgálatot kizárta, tekintet nélkül arra, hogy ez utóbbi esetben *sententiae difformes*, vagy *duae conformes* hozattak-e.

Ez utóbbi elvet a T. E. is fenntartja, de a pertárgy értéke helyett a *summa gravaminis*t veszi irányadónak, amikor a *fellebbezési és felülvizsgálati érték* szerint adja meg a fellebbvitel lehetőségét. Tehát két egybehangzó ítélet ellen is lehet felülvizsgálattal élni, viszont az első bíróság ítéletét megváltoztató fellebbezési bírósági ítélet ellen sincs felülvizsgálatnak helye, ha a felülvizsgálati érték a törvényben meghatározott összeget nem haladja meg.

IV. A fellebbezés ki van zárva az olyan elsőbírósági ítélet ellen, mely pénz fizetése, munka teljesítése, vagy ingó dolog (értékpapír) iránt indított perben hozatott és pedig

a) a felperes részéről akkor, ha az ítélettel elutasított követelésnek, követelésrésznek értéke,

b) az alperes részéről pedig akkor, ha az ítélettel megítélt követelésnek, vagy követelésrésznek értéke (*az ú. n. fellebbezési érték*) nem haladja meg a fellebbezés kizárására irányadó értékhatárt. (T. E. 24. §. 1. bek.).

A fellebbezési érték tehát a pertárgy értékének az a része, melyre az ítélet neheztelt, sérelmezett része vonatkozik, mellyel t. i. a felperes elutasított, illetőleg melyben az alperes elmarasztaltatott.

A fellebbezés kizárására irányadó értékhatár ez idő szerint 200 P. (49000/1930. I. M. r. 2. §. 5. a) p.)

Míg a Pp. a fellebbezést csak a járásbíróság ítélete ellen korlátozta a pertárgy értéke szerint, addig

a T. E. ezt a korlátozást a fellebbezési érték alapján kiterjeszti a törvényszék ítéleteire is. De nem terjed ki a korlátozás az elsőbíróságnak olyan perekben hozott ítéleteire, melyek tekintet nélkül az értékre, ki vannak véve a községi bíróság hatásköréből. (T. E. 24. §. 2. bek.)

Emellett a korlátozás, mint látható, a marasztalási perekre szorítkozik s így ez alul ki vannak véve a megállapítási és jogállapotváltoztatási perek, melyeknél fellebbezési értékről, az itt vett értelemben nem is lehet szó s miután a T. E. nem általában vagyoni jogi perekben, hanem pénz fizetése, munka teljesítése, ingó dolog iránt indított perekben hozott ítéletről beszél, a fellebbezési érték nem minden marasztalási perben irányadó, hanem a fellebbezés lehetősége még a marasztalási perekben is sokszor a pertárgy értéke szerint alakul.

Ugyancsak a pertárgy értéke lesz irányadó pld. közbenszóló ítéletnél, a pergátló körülmény tárgyában hozott ítélet esetében, továbbá akkor is, ha a bíróság a házassági eljárásban a vagyoni jogi kérdésről külön határozott, mert ez utóbbi esetben fellebbezésnek csak akkor van helye, ha a pertárgy értéke az 1000 P-t meghaladja. (Pp. 691. §. 49000/1930. I. M. r. 2. §. 5. é) p.)³⁾

Ez pedig következik abból, hogy T. E. a Pp. 691. §-át nem változtatta meg s a 49000/1930. I. M. r. is csak a pertárgy értékére rendelkezik. Ez tehát az irányadó, mert ellenkező esetben a fellebbezés kétszeresen volna korlátozva. De meg a házassági perrel kapcsolatos vagyoni jogi kérdések igen különbözők lehetnek s a kereseti kérelem nem is mindig irányul pénz fizetésére, vagy ingó dolog kiadására.

Részítélet esetében sem lehet mindig irányadó a

³⁾ Ellenk. **Fabinyi** Tihamér: A polgári perrendtartás törvénye és gyakorlata. Budapest. 1931. II. k. 160. l.

fellebbezési érték. Itt u. is a részítélettel megítélt, vagy elutasított követelésnek, vagy követelésrésznek értékéhez hozzá kell adni a kereseti, illetőleg viszontkereseti követelésnek azt a részét, melyre nézve a bíróság a tárgyalást még folytatja s ezeknek az összegét kell figyelembe venni. Tehát esetleg a pertárgy értékét. Viszont a végítélet elleni fellebbezés lehetősége szempontjából, a részítéletben és a végítéletben mutatkozó fellebbezési értékek összeadandók.

Ha alperes viszontkeresettel, vagy beszámítási kifogással élt, az az összeg, mely a kereseti összegbe beszámíttatott, a fellebbezés megengedhetősége szempontjából figyelembe nem jöhet,^{3/a)} másfelől azonban, ha a bíróság a kereseti követelésnek s a viszontkeresetnek, illetőleg beszámítási kifogásnak is egészben, vagy részben helyt adott s az ítéletben csupán a szembenálló követelések összege közt mutatkozó különbözetet ítélte meg, úgy a fellebbezés lehetősége szempontjából a marasztalás összegéhez hozzá kell adni a kereseti követelésnek azt a részét is, melyet a bíróság alaposnak talált, de az alperes ellenkövetése folytán megszűntnek vett.

Ha egy eljárásban több per egyesítettet s a bíróság közös ítéletet hozott, a fellebbezési érték lesz ugyan irányadó, de miután itt több és különböző fellebbezési értékkel találkozunk, azt a pert kell figyelembe venni, amelynek tárgya a legnagyobb értékű. T. i. az ennél előálló fellebbezési érték adja meg a fellebbezés lehetőségét. (T. E. 24. §. ut. mondat.)⁴⁾

^{3/a)} L. Temesvári Tábla. Fs. 103/1914. Perjogi Döntvénytár. I. k. 21. l.

⁴⁾ Ezt jelenti a T. E. 24. §-ának ut. mondata. T. i. eszerint az egy eljárásban egyesített perekben hozott közös ítélet esetében a fellebbezés megengedhetősége tekintetében az az ítélet irányadó, melynek tárgya a legnagyobb értékű. Az ítélet tárgya alatt itt csak a pertárgy érthető, emellett ítélet csak egy

Ha alperes az ítéletben vagylagosan marasztaltatik, az a fellebbezési érték lesz irányadó, amely a fellebbezést lehetővé teszi. Ha pedig a bíróság elközlönített végítélettel határozott, minden egyes perre nézve, az abban hozott ítélet alapján kell a fellebbezési értéket megállapítani.

Kiegészítő ítélet esetében a végítélettel és a kiegészítő ítélettel megítélt, illeőleg elutasított követelésrésznek együttes értéke lesz a fellebbezési érték.

Az ítélet fellebbezhetősége a perköltségek viselésének, vagy mennyiségének kérdésében külön szabályozás alá nem esett, a T. E. szerint ellenben az első bíróságnak olyan ítélete ellen, mely ellen egyébként a fellebbezés mindkét félre nézve — tekintettel a fellebbezési értékre — ki volna zárva, egyedül a perköltség viselésének, vagy mennyiségének kérdésében fellebbezésnek, bármelyik fél részéről csak abban az esetben van helye, ha a megítélt perköltség összege meghaladja a fellebbezés kizárására irányadó értéket. (200 P-t.) (T. E. 24. §. 3. bek.)

Az értéket szükség esetében a fellebbező fél valószínűvé tenni tartozik, egyebekben azonban az érték megállapítására a Pp. 5—8. §§-ait kell megfelelően alkalmazni, azzal, hogy a perköltség kivételével a járulékokat, ha magukban véve meghaladják a fellebbezés kizárására irányadó értékhatárt (200 P.) figyelembe kell venni. (T. E. 24. §. 3. bek.)

Ujítás az is, hogy megtámadó, bontó és váló perekben a házasságvédő intézmény behozatván a fellebbezést a házasságvédő részéről a törvény kizárja. (T. E. 55. §.)

A Pp. 476. §-ának a mulasztási ítélet elleni fel-

van, a pertárgy azonban több. A Pp. éppen azért itt azt a pert tekintette irányadónak, melynek tárgya a legnagyobb értékű. L. Pp. 476. §. Minthogy azonban a pertárgy értéke a fellebbezés megengedhetősége szempontjából ilyen esetben irányadó nem lehet, kell itt is ahelyett a fellebbezési értéket alapul venni.

lebbezés kizárására, illetőleg korlátozására vonatkozó szabályai továbbra is hatályban maradnak, azaz, hogy a perköltség viselésének, vagy mennyiségének kérdésében a mulasztási ítéletnél is a fentebb említett rendelkezés irányadó.

V. A felülvizsgálatnál a pertárgy értéke helyett szintén a felülvizsgálati érték állapítja meg a felülvizsgálat lehetőségét, vagy kizártságát. Ez pedig itt is a pertárgy értékének az a része, melyre az ítélet neheztelt rendelkezése vonatkozik, mellyel t. i. a felperes elutasított, illetőleg melyben az alperes elmarasztaltatott (T. E. 37. §. 1. bek.). A felülvizsgálat kizárására irányadó értékhatár pedig 3000, illetőleg 5000 P. (49000/1930. I. M. r.) Amennyiben tehát a felülvizsgálati érték a kir. törvényszék, mint fellebbezési bíróság ítéleti rendelkezése szerint a 3000 P-t, a kir. ítélőtábla ítéleti rendelkezése szerint pedig az 5000 P-t nem haladja meg, felülvizsgálatnak nincs helye. E szabály megfelelően alkalmazandó akkor is, ha az elsőbíróság ítélete ellen — a fellebbezés elhagyásával (1925:VIII. t. c. Pn. 18. §.) — közvetlenül élnek felülvizsgálattal.

Ez a korlátozás azonban nem terjed ki a kir. ítélőtáblának, mint fellebbezési bíróságnak olyan perekben hozott ítéletére, melyek elsőfolyamodásulagi tekintet nélkül a pertárgy értékére, a kir. törvényszék hatáskörébe tartoznak (T. E. 37. §. 2. bek.). Ez zel a felülvizsgálat lehetősége — szemben a Pp.-del — bizonyos vonatkozásban kiterjesztetett.

A korlátozás egyébként itt is a marasztalási perekre szorítkozik, ami a T. E. rendelkezéséből, mely elutasított és megítélt követelésről és követelésrészről beszél, következik s így nem a felülvizsgálati érték, hanem a pertárgy értéke lesz irányadó a megállapítási perekben. A jogállapotváltoztatási perekben pedig vagy a pertárgy értéke, vagy más okok alapján kell a felülvizsgálat megengedhetőségét meg-

állapítani. Ugyancsak a pertárgy értéke veendő figyelembe — a fentebb mondott okból — a Pp. 691. §-a esetében s felülvizsgálatnak csak akkor van helye, ha a pertárgy értéke az 5000 P-t meghaladja. (49000/1930. I. M. r.)

Az érték valószínűvé tételére és megállapítására a Pp. 476. §-át kell megfelelően alkalmazni. (T. E. 37. §. 3. bek.)

A felülvizsgálat a perköltség viselésének és mennyiségének kérdésében is meg van engedve, de — s ez az újítás — csak akkor, ha az egyúttal az ítéletnek olyan része ellen is irányul, amely ellen egymagában is felülvizsgálatnak van helye. (T. E. 37. §. 4. bek.)

Ki van zárva a felülvizsgálat házassági perben a házasságvédő részéről. A Pp.-nek a felülvizsgálat kizárására vonatkozó egyéb rendelkezései hatályban maradnak.

Amiket fentebb a fellebbezés lehetősége szempontjából az egy eljárásban egyesített több perben hozott közös ítéletre, az alperes vagylagos marasztalására, az elkülönített végítéletre, részítéletre, közbenszóó ítéletre s a pergátló körülmény tárgyában hozott ítéletre (perítélet) s a viszontkereset, vagy beszámítási kifogás kérdésében hozott ítéletre mondtam, megfelelően alkalmazandók a felülvizsgálat kizárása, vagy megengedhetősége szempontjából is.

VI. Fellebbezésnek az elsőbíróság, felülvizsgálatnak pedig a fellebbezési bíróság — kivételesen, a felek megegyezése alapján, a fellebbezés elhagyásával — az elsőbíróság ítélete ellen van helye. Ez utóbbi a Pn. újítása. Az ilyen ú. n. ugró felülvizsgálatnak azonban feltétele 1. hogy az ügyben a fellebbezési bíróság ítélete ellen felülvizsgálatnak lehetne helye, 2. hogy a fellebbezés elhagyásához az ellenfél írásbeli beleegyezését adja, 3. és hogy a tényállás vitás ne legyen. Az ilyen felülvizsgálat u. is nem alapulhat az

eljárásra vonatkozó valamely szabály megsértésén s az elsőbíróság ítéletében megállapított tényállást sem a felülvizsgálati kérelemben, sem a válasziratban nem lehet megtámadni. Azokban az esetekben, amelyekben a felülvizsgálati bíróság az ügyet további tárgyalás és ítélethozatal végett az alsóbírósághoz visszaküldi, az ügyben eljáró elsőbíróság helyett, ahhoz a bírósághoz is küldheti, amelynek hatáskörébe a fellebbezés elintézése tartozott volna. (Pn. 18. §.)

A fellebbezési és a felülvizsgálati határidő 15 nap, mely az ítélet közlésétől számít, ha azonban a fél a végítélet ellen — figyelemmel a fellebbezési, illetőleg a felülvizsgálati értékre — fellebvitellel nem élhet, azonban kiegészítési eljárás van folyamatban, az annak során hozott kiegészítő ítélet rendelkezéseinek alapján, a végítélet ellen is helye lehet a fellebvitelnek, mikor is a végítélet elleni fellebbiteli határidő a kiegészítő ítélet közlésétől számítandó.

VII. A fellebbezési eljárás a mi Pp.-ünk szerint ismétlése és kiegészítése az elsőbírósági eljárásnak s a fellebbezési bíróság abból a célból, hogy határozhasson, ugyanazt a gondolatbeli műveletet végzi, mint az elsőbíróság, vagyis annak úgy ténybeli, mint jogbeli következtetését megismétli s feladata lényegileg nem a megtámadott határozat felülbírálásában áll, hanem — mint mondani szokták — a fellebbezés *novum iudicium*.⁵⁾

Ebből következik, a) hogy a fellebbezési eljárásban új tények és bizonyítékok korlátlanul érvényesíthetők, amennyiben a fellebbezést szóbeli tárgyaláson intézik el. A fellebbezésnek ezt a jellegét a T. E. ugyan érintetlenül hagyja, az eljárás szóbeliségét azonban lényegesen megváltoztatja s az eljárást ebből a szempontból közelebb hozza a felülvizsgálati eljáráshoz. Most már t. i. az eljárás nem tisztán szóbeli,

⁵⁾ L. Szerző: i. Felülvizsgálat. 70. § k. 11. s Tankönyv 210. l.

mert a szóbeliség itt is, mint a felülvizsgálati eljárásban, csak *kisegítő*, illetőleg *kiegészítő*.

Igy maga a fellebbezés nem pusztán előkészítő, hanem *érdemleges* perirat, mely bírói cognitio alapjául szolgál. Ebből következik, hogy a fellebbezést most már indokolni kell, t. i. elő kell adni azokat az okokat is, melyek alapján a fél az elsőbíróság ítéletét megtámadja, úgy, hogy nincs különbség ebből a szempontból, hogy fellebbezést szóbeli tárgyaláson, vagy nyilvános előadás útján intézik-e el. A T. E. hiányos rendelkezése folytán azonban e tekintetben kételyek is merülhetnek fel.⁶⁾

Emellett, ha a fél novumokat, t. i. az elsőbíróság előtt fel nem hozott tényállításokat, ténybeli nyilatkozatokat, vagy bizonyítékokat akar a szóbeli tárgyaláson érvényesíteni, ezeket, vagy ha az elsőbíróság előtt történt bizonyítás felvételének ismétlését, vagy kiegészítését kívánja, ebbeli kérelmét is, az okok előadásával, a fellebbezésében kell felhozni. (T. E. 25. §. 2. bek.) S miután a szóbeliség csak *kisegítő*, illetőleg *kiegészítő*, az ellenfél a fellebbezésre nem előkészítő iratot ad, hanem — amennyiben a fellebbezésben előadottakkal szemben védelméül novumokat akar érvényesíteni, ezeket, valamint netaláni csatlakozását, az idézési időköz első felében, ügyvéd által ellenjegyzett s a fellebbezési bírósághoz benyújtott válasziratban köteles előadni. (T. E. 28. §.) A válaszirat tehát szintén *érdemleges* perirat.

⁶⁾ Ha t. i. a fellebbezésben határozott kérelem nincs előterjesztve, vajjon a T. E. 32. §. feltétele alatt lehet-e azt a szóbeli tárgyaláson pótolni, miután a Pp. 519. §-a hatályában fenmaradt s ez kifejezetten csak akkor mondja a fellebbezést hivatalból visszautasítandónak a határozott kérelem hiánya miatt, ha nyilvános előadás útján intézik el azt. Hatályában fenmaradt a Pp. 486. §-a is, mely a határozott kérelem hiányát nem tekinti alapnak a visszautasításra. A csatlakozási kérelem viszont a T. E. 28. §-a szerint a tárgyaláson is pótolható.

Ezek szerint a fellebbezési eljárás is elsősorban írásbelivé válik, minek folytán a kellően értesített feleknek, vagy egyiküknek a tárgyalásról való elmaradása a fellebbezés elintézését nem gátolja s a tárgyaláson meg nem jelent fél helyett a fellebbezési kérelmet és ellenkérelmet az elnök, vagy előadó olvassa fel. (T. E. 29. §.) Az ügy ismertetése sem a felek feladata többé, hanem az ügyet — már a Pn. rendelkezése szerint — a bíróságnak az elnöktől megbízott tagja vagy az elnök adja elő. (Pn. 17. §.) Ha azonban a bíróság a fellebbezés elintézését végeztet az egyik, vagy mindkét félnek, vagy ügyvédnek meghallgatását szükségesnek tartja, ebből a célból a tárgyalást elhalaszthatja. Igazolásnak helye nincs s az eljárás szünetelése is csak akkor állhat be, ha a bíróság, a feleknek kellő időben beadott, indokolt közös kérelmére, fontos okból, legfeljebb egyszer — megengedi. (T. E. 29. és 34. §§.) A Pp. 510. §-a tehát hatályát veszítette.

Ha a felek a tárgyaláson jelen vannak, szóval is indokolhatják kérelmeiket, de novumokat csak abban az esetben hozhatnak fel, vagy érvényesíthetnek, ha azokat a fellebbezésben, vagy válasziratban felhozták, vagy érvényesítették s a szóbeli tárgyaláson ily előadások csak akkor pótolhatók, ha azok figyelembevételére a tárgyalás elhalasztását nem teszi szükségessé, vagy ha a fél nyomban valószínűvé teszi, hogy iratában hibáján kívül nem érvényesíthette azokat. (T. E. 32. §.) Tehát, mint a felülvizsgálati eljárásban áll ez az ott érvényesíthető novumokra. Ez a szabály tehát mindennemű s így azokra a novumokra is alkalmazást nyer, amelyek hivatalból észlelendő körülményekre vonatkoznak. Ezzel a Pp. 498. §. 1—3. bek. hatályát veszítette.

Az írásbeliség nagyobb érvényesülésének következménye, hogy a fellebbezésben és válasziratban előterjesztett kérelmeket és ellenkérelmeket a szóbeli

tárgyaláson megváltoztatni nem lehet. (T. E. 31. §. 1. bek.)

Ezeket a kérelmeket nem szabad összetéveszteni a kereseti kérelemmel és ellenkérelemmel, mert ez utóbbiak, a pertárgy, illetőleg a fél veszélyeztetett érdekének különbözősége szerint, marasztalásra, megállapításra, vagy jogállapotváltoztatásra, illetőleg érdemi elutasításra (ami szintén megállapítás) irányulnak s ezeknek megváltoztatása — a keresetváltoztatás tilalmán belül — meg van engedve. (T. E. 31. §. 2. bek. 1—5. p.)⁷⁾

A fellebbezési kérelem és ellenkérelem viszont az elsőbírósági ítélet érdemi, vagy nem érdemi megváltoztatására, feloldására, hatályon kívül helyezésére, illetőleg helybenhagyására irányulhat. Ennek a megváltoztatása nincs megengedve. Ha tehát a fél periratában pld. feloldást kér, a szóbeli tárgyaláson nem kérheti az ítélet hatályon kívül helyezését, vagy érdemi megváltoztatását és viszont.

Kivételesen azonban a T. E. 32. §-ának feltétele alatt ezt is megteheti, ha iratában nem érvényesített olyan fellebbezési joga is van, melyet a bíróság hivatalból elégít ki, mert valamely hivatalból észlelendő anyagi, vagy perjogi szabálysértés tényéből keletkezett.⁸⁾ Pld. iratában anyagi jogszabálysértést panaszol, mert a bíróság a kereseti követelést megítélte, holott az elévült, a szóbeli tárgyaláson felhozhatja, hogy anyagi jogszabálysértés forog fenn azért is, mert az elsőbírósági peranyag szerint, alperes a jogügylet kötésekor cselekvőképességgel nem bírt, vagy

⁷⁾ E rendelkezés lényegileg megegyezik a Pp. 188. §. 2—6. p-ainak rendelkezésével. Az ilyen változtatásokat bírói gyakorlatunk eddig is megengedte. V. ö. még Kovács M.: A polgári perrendtartás magyarázata. II. kiad. Budapest, 1929. 1025. l.

⁸⁾ L. erre részletesen Szerző: i. Felülvizsgálat. 165. s k. II., melyek a fellebbezési eljárás újabb szabályozása folytán, itt is állanak.

felhozhat olyan perjogi szabálysértést, melyet a fellebbezési bíróság hivatalból észlel, pld. a megállapítási érdek hiányát, vagy hogy az ítélet meghozatalában a törvénynél fogva kizárt bíró vett részt. Mindezt persze csak a T. E. 32. §. rendelkezéseinek szem előtt tartásával teheti, stb.

b) Abból, hogy a fellebbezés novum iudicium, az is következik, hogy a fellebbezési jog egy második iudiciumra való jogot is foglal magában, éppen azért — nézetem szerint — amennyiben a fellebbezés nincs kizárva, fellebbezéssel élhet a fél, akinek kereseti kérelmét az elsőbíróság mindenben teljesítette, csupán azért is, hogy keresetét felemelje,⁹⁾ s felemelés végett a mellékbeavatkozó is fellebezhet, ha ehhez jogi érdeke fűződik.¹⁰⁾ A félnek felemelés végett való fellebbezése — nézetem szerint — az eddig mondottaktól eltekintve, azért is helytálló, mert nem tárgytalan, nem céltalan s mert annak elmulasztása esetében a fél perujítással is élhetne a Pp. 563. §. 11. p. alapján. Sőt az ilyen elsőbírósági ítélet a félre nézve hátrányos is. Emellett a törvényhozónak nem lehet célja, hogy a feleket perujításra, esetleg újabb keresetindításra kényszerítse, mert az előbbi a jogbiztonságra is hátrányos, de meg a bíróságok elfoglaltságát is szaporítja. Hiszen éppen a perujítások elhárítása s az igazság minél tökéletesebb kiderítése végett en-

⁹⁾ Így **Seuffert**: Kommentar zur Zivilprozessordnung. X. kiad. I. k. München. 1907. 35. s k. II., továbbá **Hellwig**: System des deutschen Zivilprozessrechts. Leipzig. 1912. 836. l. 2. Ellenk. **Wach**: Vorträge über die Reichs-Zivilprozessordnung. Bonn. 1896. II. kiad. 262. l. s jegyzet. Nálunk ellenk. **Kovács M.**: i. m. 991. l. s általában a bírói gyakorlat is.

¹⁰⁾ Ezt alig is lehet kétségbe vonni, mert ennélkül a mellékbeavatkozás jelentőségéből sokat veszítene. Különösen ha a mellékbeavatkozó csak az elsőbírósági ítélet meghozatala után szerez a perről tudomást. De ha a mellékbeavatkozó fellebezhet, mert ahhoz jogi érdeke fűződik, kétségkívül fellebezhet a fél is.

gedi meg a törvény a novumok érvényesítését is. A kereseti kérelem és ellenkérelem felemelése pedig most már a fellebbezési eljárásban is kifejezetten meg van engedve. (T. E. 31. §.)

Ez a kérdés egyébként szorosan összefügg azzal, hogy miután a törvény káuisztikusan határozza meg, hogy a jognak meg nem felelő perbeli állapot alapján keletkezik-e a félnek perorvoslati, tehát fellebbezési joga, vajjon e feltevés mellett a jognak meg nem felelő perbeli állapot már magában véve jogot ad-e a fellebbezésre, vagy pedig ehhez még az is szükséges, hogy az ítélet a félre nézve hátrányos, illetőleg sérelmes legyen. Ez az, amit a fellebbezés anyagi előfeltételének mondanak.

Az uralkodó felfogás és a bírói gyakorlat általában a sérelmet, vagyis, hogy az elsőbírói ítélet a fél terhére hozott s így az ő javára megváltoztatható, a fellebbezés mindenkor anyagi előfeltételének tekintti. Így pld. a marasztalt alperes az ítélet végrehajthatatlansága miatt nem panaszkodhatik, a felperes viszont — a perköltség mennyiségétől eltekintve — fellebbezéssel nem élhet, ha a bíróság a kereseti kérelemnek mindenben helyt adott.^{10/a)}

Ebből a szempontból azonban — úgy gondolom — különbséget kell tenni a között, hogy az ítélet a félre nézve hátrányos-e, vagy sérelmes. T. i. joghátrány és sérelem nem azonos fogalmak.^{10/b)} Igaz ugyan, hogy a sérelmes ítélet a félre nézve hátrá-

^{10/a)} V. ö. Kovács M.: i. m. 992. l. s l. u. ott a bírói gyakorlatot. Továbbá Stein-Jonas: Die Zivilprozessordnung für das Deutsche Reich XII. és XIII. kiad. II. k. Tübingen. 1926. 9. s k. II., 263. s k. II., 282. s k. I. A szövegben mondottakkal egyezően Seuffert: i. m. 35. l. Hellwig: i. m. 836. l. és 12. jegyz. Weismann: Lehrbuch des deutschen Zivilprozessrechtes. Stuttgart. 1903. I. k. 435. l.

^{10/b)} V. ö. Plósz: Összegyűjtött Dolgozatai. Budapest. 1927. 324. s k. II.

nyos is, azonban fordítva már másképp áll a dolog, mert az ítélet hátrányos lehet a félre nézve, anélkül, hogy sérelmes lenne. Így hátrányos az ítélet, ha a fél jogvédelmet nyert ugyan, azonban a jogvédelem nem a perjogi szabályok szerint adatott, viszont sérelmes lehet az ítélet, ha a jogvédelem megadása, vagy megtagadása nem az anyagi jogszabályok szerint történt.

Éppen ezért — nézetem szerint — a sérelem nem előfeltétele a fellebbezés sikerének. Ha pld. a bíróság az alperes pergátló kifogásának helyt adva, a pert megszünteti, a jogvédelem kérdésében nem határoz. Ez a perbeli állapot a felperesre hátrányos ugyan, de nem sérelmes, a felperes fellebbezése azonban mégis sikerrel járhat, vagy ha a bíróság felperes keresetének mindenben helyt ad, sérelemről nem panaszkodhatik s mégis sikerrel fellebbezhet, ha a jogvédelem megadása olyan perjogi szabálysértéssel történt, mely a másik féljávára is perorvoslati jogot keletkeztet. Sőt mikor az alperes pergátló kifogást emel, tehát perorvoslattal él,^{10/c)} sérelemről még nem panaszkodhatik, de joga lehet a pergátló kifogáshoz, mert a perbeli állapot reá nézve hátrányos.

Azokban a perekben, melyekben a T. E. az ítélet fellebbezhetőségét a fellebbezési értéktől teszi függővé, a sérelem — *látszólag* — a fellebbezés anyagi előfeltétele, mert a fellebbezési érték — mint láttuk — a pertárgy értékének az a része melyre az ítélet neheztelt, tehát sérelmes része vonatkozik. Ámde csak *látszólag*, mert, ha a fellebbezési érték nem haladja meg a fellebbezés kizárására irányadó értékhatárt, fellebbezésnek akkor sincs helye, ha egyébként sérelem van is. És *látszólag* azért is, mert ez az újabb törvényhozási intézkedés nem elvi, hanem célszerűségi szempontokból történt, t. i.

^{10/c)} A pergátló kifogás is perorvoslat, mert annak folytán a perre visszahatólag adatik orvoslás. L. fentebb 4. old., 2. jegyz.

a törvénykezés egyszerűsítése, a fellebbezések lehető korlátozása végett. Ez pedig következik abból is, hogy bár a fellebbezés ki van zárva, a törvény a csatlakozást megengedi, ami pedig nem egyéb, mint a fellebbező ellenfelének fellebbezése. (T. E. 30. §.) A fél tehát csatlakozhatik akkor is, ha a fellebbezés az ítélet ellen, az ő részéről, ki van zárva, sőt csatlakozhatik akkor is, ha az ítélet az ő kérelmét mindenkiben fedi, ha tehát sérelemről nem panaszkodhatik, amit egyébként bírói gyakorlatunk szerint eddig is megtehetett.¹¹⁾ Csatlakozásnak tehát helye lehet azért is, hogy a fél pld. kereseti kérelmét felemelje.

Azokban a perekben azonban, melyekben a fellebbezhetőség nem a fellebbezési érték szerint igazodik, a sérelem még látszólag sem előfeltétele a fellebbezés sikerének. Sőt az is, hogy az ítélet a félre nézve hátrányos legyen, csak az esetben szükséges, ha ennélkül a fellebbezés tárgytalan, következőleg céltalan volna, ha tehát az ítélet a félre nézve nemcsak most nem hátrányos, de a jövőben sem válhatik azzá. Pld. a pernyertes felperes fellebbezhet azért, mert az elsőbíróság ítéletének meghozatalában törvénynél fogva kizárt bíró vett részt, hogy megszüntesse a másik fél perújítási jogát, habár ez a szabálysértés az anyagi jogszabály alkalmazását nem is befolyásolta.

VIII. A fellebbezést az elsőbíróságnál ügyvéd által ellenjegyezve, írásban kell benyújtani. (T. E. 25. §. 1. bek.) Azokban a járásbíróági perekben azonban, amelyekben az ügyvédi képviselet nem kötelező, a járásbíróság ítélete ellen a fellebbezést, az ügyvéd által nem képviselt fél, jegyzőkönyvbe is mondhatja. (T. E. 26. §.)

Míg a Pp. szerint a fellebbezés elfogadása, vagy visszautasítása felett csak a fellebbezési bíróság határozott, addig az újabb szabályozás folytán a fel-

¹¹⁾ L. pld. K. P. IV. 6370/1924. (P. D. T. X. k. 67. l.

lebbezést már az elsőbíróság hivatalból visszautasítja, ha az elkésett, vagy olyan ítélet ellen irányul, mely ellen a fellebbező fél fellebbezéssel nem élhet, vagy ha kötelező ügyvédi képviselőt esetében a fellebbezést nem ügyvéd nyújtotta be. A visszautasító végzés ellen felfolyamodásnak van helye, mely felett, valamint a fellebbezési határidő elmulasztása miatti igazolási kérelem felett a fellebbezési bíróság határoz. Az alaptalan felfolyamodás bírságolandó. (T. E. 27. §.) Egyébként a fellebbezést, a fentebbi szempontokból, másodsorban a fellebbezési bíróság is megvizsgálja.

IX. Lényeges újításon ment keresztül a csatlakozás intézménye is, mellyel a törvényhozó a fellebbezéseket akarja korlátozni. A csatlakozás voltaképpen nem egyéb, mint a fellebbező ellenfelének fellebbezése, miért is abban az ítélet megváltoztatására irányuló kérelmet kell előterjeszteni, különben az csatlakozásnak nem tekinthető. A csatlakozásnak azonban különböző jelentősége van aszerint, hogy azt a fél mikor terjeszti elő. A csatlakozás u. is csak feltételes természetű, járulékos intézmény s mint ilyen, elvileg a fellebbezés sorsát osztja, de bírhat esetleg önálló fellebbezés jellegével is.

Csatlakozásnak elvileg a szóbeli tárgyalás bezárásiig van helye, míg azonban a Pp. szerint ez minden feltétel nélkül történhetett, addig most már a szóbeli tárgyaláson is csak válaszirattal lehet azt előterjeszteni, ámde a szóbeli tárgyaláson pótoltt válasziratban foglalt csatlakozási kérelmet csak abban az esetben lehet figyelembe venni, ha a fél a tárgyaláson valószínűvé teszi, hogy válasziratával hibáján kívül késett. (T. E. 28. §. ut. bek.)

A fellebbezési eljárás új szabályozása folytán u. is az ellenfél csatlakozását a fellebbezéshez, a fellebbezési határidőben, írásban, ügyvéd által ellenjegyezve, az elsőbíróságnál is bejelentheti, vagy ha a

perben az ügyvédi képviselő nem kötelező, a járás-bíróságnál jegyzőkönyvbe is mondhatja. A csatlakozás járulékos természetéből következik, hogy annak előfeltétele az ellenfél fellebbezése s így ilyennek hiányában a csatlakozás hivatalból visszautasítandó. Visszautasítandó akkor is, ha elkésetten, t. i. a fellebbezési határidő eltelte után, vagy olyan esetben jelentették be, amelyben a csatlakozás ki van zárva (V. ö. Pp. 692. §.), vagy ha kötelező ügyvédi képviselő esetében a csatlakozást nem ügyvéd nyújtotta be. A visszautasító végzés ellen felfolyamodásnak van helye, de ha a felfolyamodás alaptalan, bírságolás alá esik.

Az elfogadott s a fellebbezési határidő alatt bejelentett csatlakozást — a mennyiben a fél fellebbezéssel is élhetne — önálló fellebbezésnek kell tekinteni s így akkor is megáll, ha a bíróság a fellebbezési visszautasítja, vagy ha a fél a fellebbezését visszavonja, feltéve, hogy a visszavonás a csatlakozási kérelemnek a fellebbezési határidő alatt való beadása után történt. Ha azonban a csatlakozási kérelmet a válasziratban terjesztik elő, az mindenképpen a fellebbezés sorsát osztja, vagyis hatályát veszti, ha a bíróság a fellebbezést visszautasítja, vagy a fél a fellebbezését visszavonja.

Előnye a csatlakozásnak, hogy azt a fellebbezésről való lemondás sem gátolja, s helye van akkor is, ha a fél az ítélet ellen önálló fellebbezéssel nem élhetne, (T. E. 30. §.) továbbá, ha a fél a fellebbezésről lemondott, vagy fellebbezését a bíróság visszautasította, a másik fél fellebbezéséhez még csatlakozhatik.

A csatlakozás folytán a bíróságnak módjában áll, hogy az ítéletet megfelelő esetben, a nem fellebbező (csatlakozó) fél javára változtassa meg, amit pedig csatlakozás nélkül nem tehetne.

X. Miként az első, úgy a fellebbezési bíróság is

a tényállást — a kötött bizonyítás eseteitől eltekintve — szabad mérlegelés útján állapítja meg, köteles azonban azokat az okokat, melyek a bizonyítás mérlegelésével meggyőződését előidézték, úgyszintén azokat az okokat, melyek miatt a bizonyítást elégtelennek tartja, vagy a féltől ajánlott bizonyítást mellőzte, az ítéletben tüzetesen előadni. (T. E. 33. §. 1. bek.) Ez egyébként a Pp. 270. §-ából is következik. Ha pedig az elsőbíróság ítéletében foglalt tényállást és indokait helyesnek találja, ítéletének indokolásául arra szorítkozhatik, hogy az elsőbíróság ítéletét indokainál fogva helyben hagyja. (T. E. 33. §. 2. bek.)

XI. A fellebbezés nyilványos előadás útján való elintézése esetében újítás az, hogy a pertárgy értéke helyett — megfelelő esetben — itt is a fellebbezési érték veendő figyelembe s nemcsak a járásbíróság, hanem általában az elsőbíróság ítélete elleni fellebbezésnél, t. i. azt szóbeli tárgyalás kitűzése nélkül kell elintézni akkor, ha a fellebbezési érték nem haladja meg a fellebbezésnek szóbeli tárgyalás nélkül, nyilvános előadás útján való elintézésére irányadó értékhatárt (T. E. 35. §.), tehát ezidő szerint a 2000 P-t. Ahol azonban a fellebbezési érték nem irányadó, ott a pertárgy értékét kell figyelembe venni. A bíróság tehermentesítését célozza, hogy nyilvános előadás esetében jegyzőkönyvet csak akkor kell felvenni, ha a bíróság azt szükségesnek tartja (T. E. 36. §.). Így pld. szükséges lehet, ha a bíróság bizonyításfelvételt rendel el s általában a Pp. 517. §-a esetében.

XII. A felülvizsgálati bíráskodást a kir. ítélőtáblának, mint fellebbezési bíróságnak ítélete felett továbbra is a kir. Kúria gyakorolja. De már a törvényszéknek, mint fellebbezési bíróságnak ítélete felett, azokban a perekben, melyekben a felülvizsgálati érték meghaladja a felülvizsgálati bíróság meghatározására irányadó értékhatárt, a felülvizsgálati bíráskodás a kir. Kúriát, minden más esetben a felet-

tes kir. ítélőtáblát illeti. Az értékhatár ezidő szerint 5000 P. (49000/I. M. r.)

Ebből a szempontból is azonban nem a felülvizsgálati érték, hanem a pertárgy értéke lesz irányadó a jogállapotváltoztató s a megállapítási perekben, továbbá a pergátló körülmény tárgyában hozott ítéletnél, a közbeszóló ítéletnél. Részítéletnél, kiegészítő ítéletnél s a beszámítási kifogásnak, vagy viszontkeresetnek egészben, vagy részben helytadó ítéletről a felülvizsgálati bíróság meghatározása szempontjából is úgy kell az értéket megállapítani, mint azt fentebb, a fellebbvitel lehetőségére, illetőleg megengedhetőségére nézve mondtam.

Ha már most a felülvizsgálati érték az egyik félre nézve meghaladja, a másik félre nézve ellenben nem haladja meg a kir. Kúriát illetően megállapított felülvizsgálati értékhatárt, bármelyik fél éljen is felülvizsgálati kérelemmel, a kir. Kúriának kell eljárni, tekintettel a másik fél csatlakozási jogára.

A felülvizsgálati kérelmet a fellebbezési bíróságnál kell benyújtani s az újabb szabályozás folytán, ha az elkésett, vagy ha felülvizsgálatnak, tekintettel a felülvizsgálati értékre, helye nincs, vagy ha a felülvizsgálati kérelmet nem ügyvéd nyújtotta be, azt már a fellebbezési bíróság (illetőleg ugró felülvizsgálatnál az elsőbíróság) hivatalból visszautasíthatja. A visszautasító végzés elleni felfolyamodás s a felülvizsgálati határidő elmulasztása miatti igazolási kérelem felett valamint alaptalan felfolyamodás esetében a birságolás kérdésében, a felülvizsgálati bíróság határoz. (T. E. 39. §.)

A felülvizsgálat, mint harmadfokú perorvoslat szabályozásánál elsősorban az volt az eldöntendő kérdés, hogy vajjon az csak a jogkérdésre korlátozott perorvoslat legyen, vagy bizonyos vonatkozásban a

ténykérdésre is kiterjesztessék. Mint másutt^{11/a)} kifejtettem, a jogkérdésben helyesen dönteni a ténykérdések bizonyos vonatkozásban való felülbírálása nélkül nem is lehet. Ez még a törvénysértés megállapítására és az ítélet megsemmisítésére szorított francia *pourvoi en cassation*-nál sem lehetséges. Még kevésbbé ott, ahol — mint nálunk — a felülvizsgálat *reformatorius* jellegű s a felülvizsgálati bíróság az ügy érdekében ítélező bíróság. Ugy hogy a Pp. újítása, szemben az 1893:XVIII. tc. rendelkezéseivel, csupán abban áll, hogy a felülvizsgálati bíróság ténymegállapítási jogát kifejezetten szabályozza, sőt azt a tényállás megtámadásának feltétele alatt, a tulajdonképpeni bizonyítás körébe eső, de hivatalból nem észlelhető körülményekre vonatkozó, perenkívüli történeti (t. i. észlelhető, érzékelhető) tények kiderítésére is kiterjeszti, amennyiben ebből a célból tárgyalást tartani és a bizonyítást mérlegelni nem kell. Pld. a rosszhiszeműség, a színlegesség, az életmód feslettsége, a gazdálkodás okszerűsége, vagy okszerűtlensége olyan ténykérdések, melyeket a *reformatorius* jellegű felülvizsgálatnál a bíróság akkor is megállapíthat, ha e miatt a tényállás nincs megtámadva, illetőleg az ilyen tényeket, melyek megállapításában, élettapasztalatunk alapján, ténybeli ítélezésünk, felfogásunk jut kifejezésre, a megfelelő anyagi jogszabály alkalmazhatása végett hivatalból köteles megállapítani. De már a külvilág, bárki által érzékelhető változásait, tehát a történeteket, pld. adott-e a felperes az alperesnek 10000-et, haszonbérbe adta-e a felperes az alperesnek a földjét, fizetett-e az alperes, stb., stb., csak úgy állapíthatja meg, a Pp. 534. §-ában meghatározott feltétel és alap fennforgása esetében is, ha a következtetési alapul szolgáló s a perben észlelt tényeket (bizonyítékokat) a hiteltér-

^{11/a)} L. részletesen **Szerző:** i. Felülvizsgálat. 87. s. k. ll.

demlőség szempontjából mérlegelni nem kell. Tehát csak a kötött bizonyítás eseteiben. Emellett azonban a fellebbezési bíróság mérlegelését, ha ez utóbbi okadatolva van, felül nem bírálhatja.

A felülvizsgálat legújabb szabályozása még közelebb viszi a felülvizsgálati eljárást a fellebbezési eljáráshoz, mert most már a felülvizsgálati bíróság a hivatalból nem észlelhető, perenkívüli történeti (észlelhető, érzékelhető) tényeket még akkor is megállapíthatja, ha ebből a célból mérlegelnie kell.

Ennek a Pp. 534. §-ának szem előtt tartásával az a feltétele, hogy olyan tényállítás valóságáról, vagy valótlanságáról legyen szó, amelyre vonatkozólag a fellebbezési bíróság ítélete ténymegállapítást nem tartalmaz. Ezt u. is a felülvizsgálati bíróság a Pp. 535. és 537. §§-ainak esetein kívül (hivatalból észlelendő körülmények) is megállapíthatja, ha ezt a bizonyításnak közvetlen észlelése nélkül az iratok alapján, a bizonyítás mérlegelésével, vagy a feleknek teljesen egybehangzó előadása alapján megteheti. (T. E. 40. §.)

Az előbbi szempontból tehát, ha két tanu ellenkező, egymást kizáró vallomást tesz s a fellebbezési bíróság az egyik tanu vallomása alapján a tényállítás valóságát, pld. azt, hogy a felperes az alperesnek kölcsönt adott, megállapította, a másik tanu vallomása, pld. hogy az alperes a kölcsönt visszafizette, az ítélet nem nyilatkozik, a felülvizsgálati bíróságnak ténymegállapítási joga nincs, mert a fellebbezési bíróság ítéletében valónak elfogadott tény megállapításában, implicite benne van az azzal ellenkező tény valótlanságának megállapítása is, már pedig a fellebbezési bíróság mérlegelése — ha az okadatolva van — felül nem bírálható. Ha ellenben a különböző tanuvallomások egymást nem zárják ki, pld. a fellebbezési bíróság az egyik tanu vallomása alapján megállapítja, hogy felperes az alperesnek kölcsönt adott,

a másik tanu vallomására, mely szerint a felperes az alperesnek a kölcsön visszafizetésére halasztást adott, ítéletében nem nyilatkozik, a felülvizsgálati bíróság, az iratokból észlelhető tanuvallomás hiteltérdemlőségét mérlegelve, azt következtetési alapul (bizonyítékul) veheti s megállapíthatja az abban igazolt tényállítás valóságát, mert ez a fellebezési bíróság ténymegállapításával nem ellenkezik.

Az utóbbi szempontból viszont most már csupán a felülvizsgálati bíróság előtt tett elismerés, lemondás, beismerés, stb. is figyelembe vehető a tényállás megállapításánál, holott, miután ezek az ügy érdemére vonatkozó tudomáskijelentések s miután a Pp. rendelkezései szerint novumok az ügy érdemében fel nem hozhatók, nézetem szerint eddigelé nem voltak figyelembe vehetők.¹²⁾

A felülvizsgálati eljárásban szünetelésnek a felek kölcsönös megegyezése alapján sincs helye (T. E. 41. §.), ami a felülvizsgálati eljárás természetéből következik.

Míg eddig a felülvizsgálati bíróság a felülvizsgálati, illetőleg csatlakozási kérelem indokolása és különösen a felhozott jogszabály iránti határozatának indokaiban nyilatkozni volt köteles, most már csak a szükséghez képest nyilatkozik. (T. E. 42. §.) Amennyiben pedig a fellebbezési, illetőleg ugró felülvizsgálatnál, a elsőbíróságot további eljárásra és újabb határozathozatalra utasítja, ez az utasítás nem ter-

¹²⁾ Ennek indokolását l. **Szerző:** i. Tamkönyv. 64. s k. l. Ellenk. **Hellwig:** i. System. 442. l. s 13. jegyz. s nálunk a bírói gyakorlat, pld. Budapesti T. G. 1377/1914. Temesvári T. Fs. 126/1914. p. D. T. 37. és 23. ll. Hogy a beismerés és elismerés fogalmilag, a per középpontjából, nem különböznek egymástól, arra mégve l. **Magyar:** A perbeli beismerés. Budapest. 1906. 116. s k. ll. és 192. s k. ll. Ezzel ellenk. **Gaár Vilmos:** A bizonyítás a polgári perben. Budapest. 1907. 102. s k. ll., aki az elismerés fogalmát egészen önállóan állapítja meg, az alatt a felperes által elérni akart jogi előny, tehát nem mindig a jog, elismerését érti.

jedhet ki arra, hogy a fellebbezési bíróság a bizonyítást mikép mérlegelje (T. E. 43. §.), sem a hiteltér-demlőség, sem a bizonyítékból vonható következtetés szempontjából.

Amennyiben a konkrét esetben nem a pertárgy értéke jön figyelembe, a felülvizsgálati kérelem akkor intézendő el nyilvános előadás útján, ha a felülvizsgálati érték 4000 P-t meg nem halad. (Pp. 545. és T. E. 44. §§.)

XIII. A fellebbviteli perorvoslatok közé tartozik a felfolyamodás és az előterjesztés is. A T. E. azonban az utóbbira semmi, az előbbire pedig mindössze azt az újítást tette, hogy a felfolyamodási eljárás előfeltételeit, ép úgy, mint a fellebbezésnél és felülvizsgálatnál, elsősorban az a bíróság vizsgálja, amely a megtámadott végzést hozta s éppen azért már ez a bíróság hivatalból utasítja vissza azt a felfolyamodást, mely elkésett, vagy olyan végzés ellen irányul, amely ellen felfolyamodásnak nincs helye. (T. E. 45. §. 1. bek.)

A visszautasító végzés ellen felfolyamodásnak van helye, de ha az nyilvánvalóan alaptalan, bírság alá esik. Ugy a bírság kiszabása, mint a felfolyamodási határidő elmulasztása miatti igazolási kérelem felett való határozás, a felfolyamodási bíróságot illeti. (T. E. 45. §. 2. és 3. bek.)

XIV. Ezekben foglaltam össze nagy vonásokban fellebbvitelünk újabb szabályozását. Vajjon az új rendelkezések megvalósítják-e a kitűzött célt, a fellebbviteli bíróságok tehermentesítését, az eljárás egyszerűsítését, a fellebbezési eljárás megrövidítését s nem mennek-e a percel rovására, nem szaporítják-e a perújítások számát s nem áll-e elő újabb szabályozás szükségé, az élet fogja megmutatni.

46. Kritikai megjegyzések a magánjogi törvénykönyvünk javaslatára. Irta: Szilágyi Antal dr., Miskolc, 1929. 34. l.
47. Amerika társadalmi problémái. Irta: Surányi-Unger Tivadar dr., Miskolc, 1929. 16. l.
48. A parlamenti munkamegosztás. Irta: Zsedényi Béla dr., Miskolc, 1929. 33. l.
49. A bibornokság egyházkormányzati jelentősége. Irta: Majoros István Zoltán dr., Miskolc, 1929. 29. l.
50. A római jogi kutatás újabb irányai. Irta: Sztéhlo Zoltán dr., 1929. 8. l.
51. A magyar alkotmányról. Irta: Ifj. Paraszky Gyula dr., 1929. 33. l.
52. Miskolcz halálozási hányadosának átértékelése. Irta: Schneller Károly dr., Miskolc, 1929. 23. l.
53. A Nemzetközi Jog Akadémiája Hágában. Irta: vitéz Nagy Iván dr., Miskolc, 1929. 13. l.
54. A bírói gyakorlat mint jogforrás. Irta: Ifj. Praszky Gyula dr., Miskolc, 1929. 17. l.
55. Egyenes adóink jogorvoslati rendszere. Irta: Szontagh Vilmos dr., Miskolc, 1929. 19. l.
56. A községek háztartásának rendezése. Irta: Föhréncz Sándor, Miskolc, 1929. 14. l.
57. Kriminalitásunk az 1921—1927. években. Irta: Hacker Ervin dr., Miskolc, 1929. 15. l.
58. A sajtótudomány létjogosultsága és feladatai. Irta: Zsedényi Béla dr. Miskolc, 1929. 28. lap.
59. A városi könyvek jogtörténeti fontossága. Irta: Váczy Péter dr. Miskolc, 1929. 7. lap.
60. A teljesítés jogi tulajdonságai. Irta: Sztéhlo Zoltán dr. Miskolc, 1929. 24. lap.
61. Emlékezés Kövy Sándor halálának századik évfordulóján. Irta: Finkey Ferenc dr. Miskolc, 1930. 28. lap.
62. A statisztikai képviselési módszerek alkalmazása a bűnügyi aetiológiában. Irta: Hacker Ervin dr. Miskolc, 1930. 7. lap.
63. Nagy-Miskolcz népessége. Irta: Schneller Károly dr. Miskolc, 1930. 43. l.
64. Miskolc a magyar városok előretörésében. Irta: Mikszáth Kálmán dr. Miskolc thjf. város főispánja, 1930. 20. l.
65. A magyar igazságszolgáltatás szervezete a XI—XII. században. Irta: Váczy Péter dr. Miskolc, 1930. 20. l.
66. A szegődményes földek jogi természete. Irta: Zelenka István dr., Miskolc, 1930. 22. l.
67. Beszámoló az Augustana Confessio négy százados ünnepéről. Irta: Zsedényi Béla dr. Miskolc, 1930. 34. l.
68. A kisebbségi panaszjog reformja. Irta: vitéz Nagy Iván dr. Miskolc, 1930. 109. l.
69. Könyvtárban. Irta: Szívos Béla dr. 1931. 12. l.
70. Molnár Kálmán Magyar Közjoga. Irta: Zsedényi Béla dr. 1931. 32. l.
71. Borsod vármegye népszaporodása 1920-tól 1930-ig. Irta: Schneller Károly dr. 1931. 72. l. és 4 táblázatos kimutatás.
72. Adalékok a magyar főkegyúri jog kérdéséhez és a jogfolytonosság problémájához. Irta: Szontagh Vilmos dr. 1931. 23. l.

73. Néhány kérdés a magyar rádiójog köréből. (A rádiójog és a magánjog.) Irta: Bortnyik Lajos dr. 1931. 16 l.
74. Demologiai vizsgálatok az 1930-as népszámlálás borsodvármegyei eredményeivel kapcsolatban. Irta: Schneller Károly dr. 1931. 14. l.
75. Az állatok elleni jogos védelem, tekintettel a támadás és a jogtalan támadás fogalmára. Irta: Tengerics Ernő. 1931. 32. l.
76. Vitás közjogi kérdések. Irta: Zsedényi Béla dr. 1931. 24. l.
77. A jog és az egyén küzdelme. (Emlékezés Pollák Illésről.) Irta: Dr. Gerlóczy Endre. 1931. 12. l.
78. A főkegyuri jog és problémaköre. Irta: Szontagh Vilmos dr., Miskolc, 1931. 20. l.
79. A főkegyri jogról. Irta: Molnár Kálmán dr., Miskolc, 1932. 29. l.
80. Telekkönyvi felelősség. Irta: Mészöly Endre dr. Miskolc, 1932. 12. l.
81. Az Alandszigetek kérdése a nemzetek szövetsége tanácsa előtt. Irta: Báró Fiedler Sándor dr. Miskolc, 1932. 20. l.
82. A büntetőjogtudomány célkitűzései és taneszközei. Irta: Hacker Ervin dr. 1932. 18. l.
83. A perbeli cselekmények koncentrációja a magyar perjogi fejlődés szolgálatában. Irta: Haendel Vilmos dr. 1932. 27. l.
84. A mai nemzetek problémái. Irta: Mikszáth Kálmán dr. 1932. 33. l.
85. Kísérletek a laikus jogérzet kipuhatolására a tárgyi felelősség kérdéseiben. Irta: Marton Géza dr. 1932. 18. l.
86. Népszövetség és az Interparlamentáris Unió. Irta: Drucker György dr. 1932. 7. l.
87. Államfelfogások jelentősége a jogtudomány szempontjából. Irta: Szontagh Vilmos dr. 1933. 18 l.
88. Az eperjesi ev. Kollégium nemzetközi sorsa és jogi személyisége. Irta: Zsedényi Béla dr. 1933. 37. l.
89. A fellebbvitel újabb szabályozása a polgári perben. Irta: Bacsó Jenő dr. 1933. 26. l.

